

Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Kar Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet

igazgató: Dr. Németh Orsolya egyetemi docens

<http://semmelweis-egyetem.hu/fszoi/>
<https://www.facebook.com/fszoi>

Ágyhoz, lakáshoz kötött betegek fogászati ellátása és gondozása

Dr. Kivovics Péter
c. egyetemi tanár
Az orvostudomány kandidátusa
PhD

<http://semmelweis.hu/fszoi/>

Semmelweis Egyetem | Neptun | Telefonkönyv | Munkatársaknak | Webmail

KAROK + BETEGELLÁTÁS

Fogászati és Szájsebészeti Oktató Intézet

SEMMEIWEIS EGYETEM, FOGORVOSTUDOMÁNYI KAR

EN

mit keres? | Q

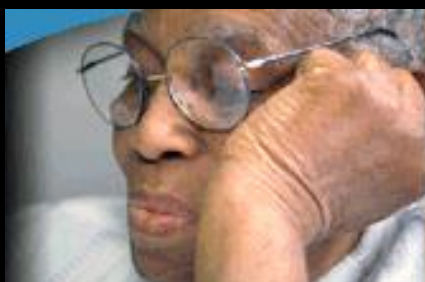
INFORMÁCIÓK ▾ BETEGELLÁTÁS ▾ SZAKFELÜGYELET ▾ OKTATÁS ▾ OKJ MUNKATÁRSÁK HÍREINK ELÉRHETŐSÉG

OKTATÁS	TELJES PROTETIKA ELŐADÁSOK	FSZOI SZAKORVOSJELÖLTEK PREZENTÁCIÓI	AZ INTÉZETBEN KÉSZÍTETT SZAKDOLGOZATOK PREZENTÁCIÓI
SZAKDOLGOZAT TÉMÁK	TOVÁBBKÉPZŐ ELŐADÁSOK	SÜRGŐSSÉGI FOGÁSZAT	KLINIKAI FOGÁSZATI HIGIÉNIKUS KÉPZÉS
KLINIKAI TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAM	SZÁJÜREGI RÁKOK		

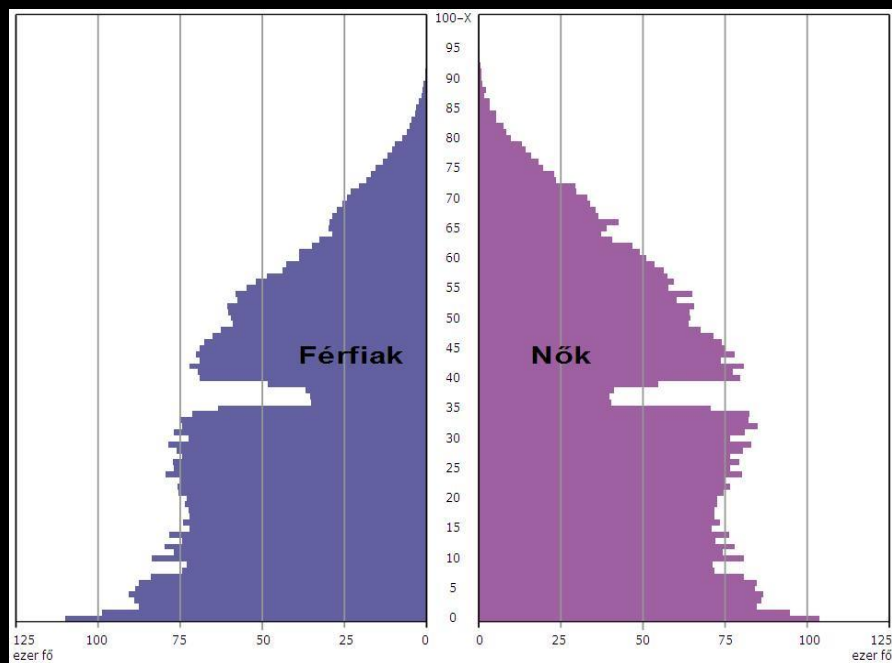

Az idős beteg

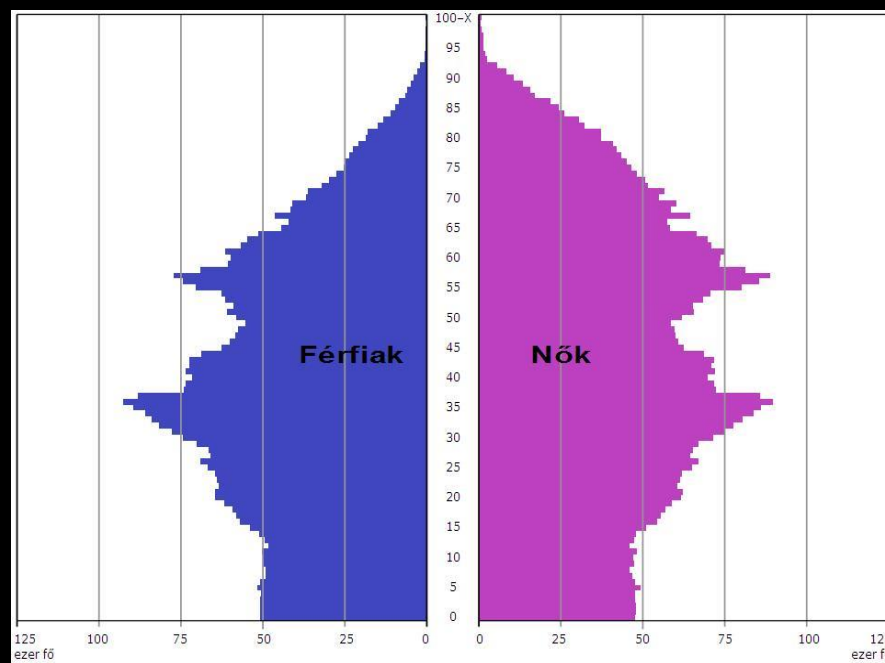

Demográfia

Magyarország lakosainak
korfája 1955-ben

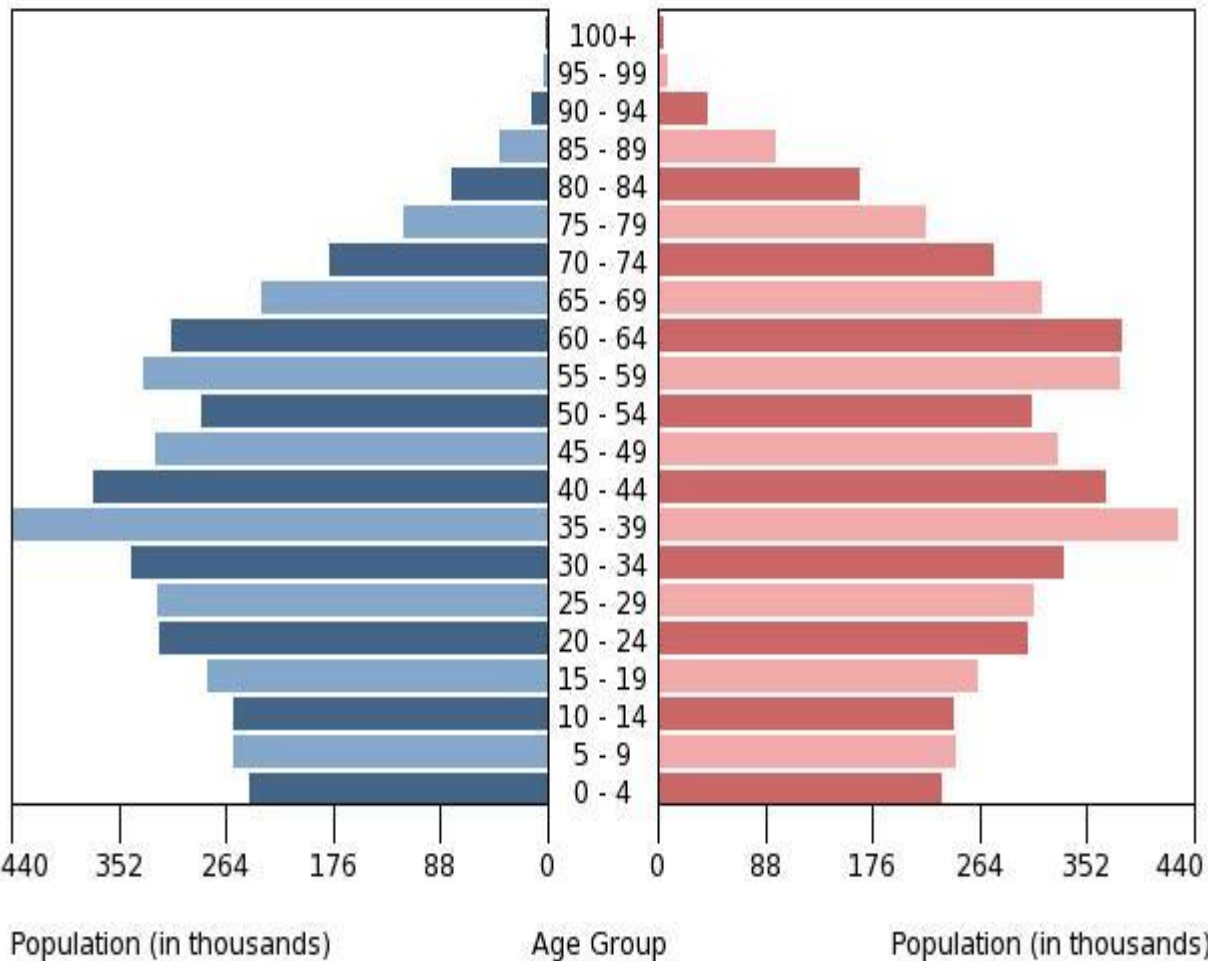
Magyarország lakosainak
korfája 2012-ben

Male

Hungary - 2014

Female

Speciális gerostomatológiai kívánalmak a kezelési terv meghatározásakor

- Az általános egészségügyi állapot fokozott figyelembe vétele
- A pszichikai státusz fokozott figyelembe vétele
- A szociológiai státusz fokozott figyelembe vétele

Az időskorúak szociológiai jellemzői

- **A horizontális kapcsolatok leépülése**
- **Elmagányosodás**
- **A vertikális kapcsolatok átalakulása**
- **Függőség**

Az ágyhoz kötöttség, lakáshoz kötöttség meghatározása és jellemzői

- Ágyhoz kötöttségnek nevezzük azt az állapotot, melyben a beteg nem képes önállóan ágyát elhagyni, személyes szükségleteit csak segítséggel tudja kielégíteni. Abban az esetben, ha az ágyhoz kötöttség huzamosabb ideig fennáll, jelentős változásokra számíthatunk a beteg fizikális és mentális állapotában egyaránt.
- Lakáshoz kötöttségnek nevezzük azt az állapotot, melyben a beteg nem képes önállóan lakását elhagyni. Személyes szükségleteit önállóan ki tudja elégíteni, életvitelében mégis segítségre szorul. Lakáson belüli jelentősebb erőt igénylő feladatokra, lakásfenntartással, illetve személyes higiéniával összefüggő tevékenységek elvégzésére nem képes. Bár hosszabb lakáshoz kötöttség esetén romolhat a fizikális állapot, az mégsem olyan mértékű, mint ágyhoz kötöttség esetén.

Az ágyhoz kötöttség, lakáshoz kötöttség típusai

- Átmeneti ágyhoz kötöttség, lakáshoz kötöttség

- Tartós ágyhoz kötöttség, lakáshoz kötöttség

Hogy kerülünk oda?

- Kirendelés
- Megbízás
- Felkérés

Az első látogatás

- „Mi a panasz?”
- Anamnézis
 - Fogászati anamnézis
 - Általános anamnézis
- Betegvizsgálat
 - Általános betegvizsgálat
 - Maxillo-faciális vizsgálat
 - Extraorális vizsgálat
 - Intraorális vizsgálat
 - Stomato-onkológiai vizsgálat !!!!!!!!!!!!!!!
 - Kiegészítő vizsgálatok

„Lepapírozni!”

=

Pontos adminisztráció!

American Dental Assotiation

American Society of Anaesthesiologists (ASA)

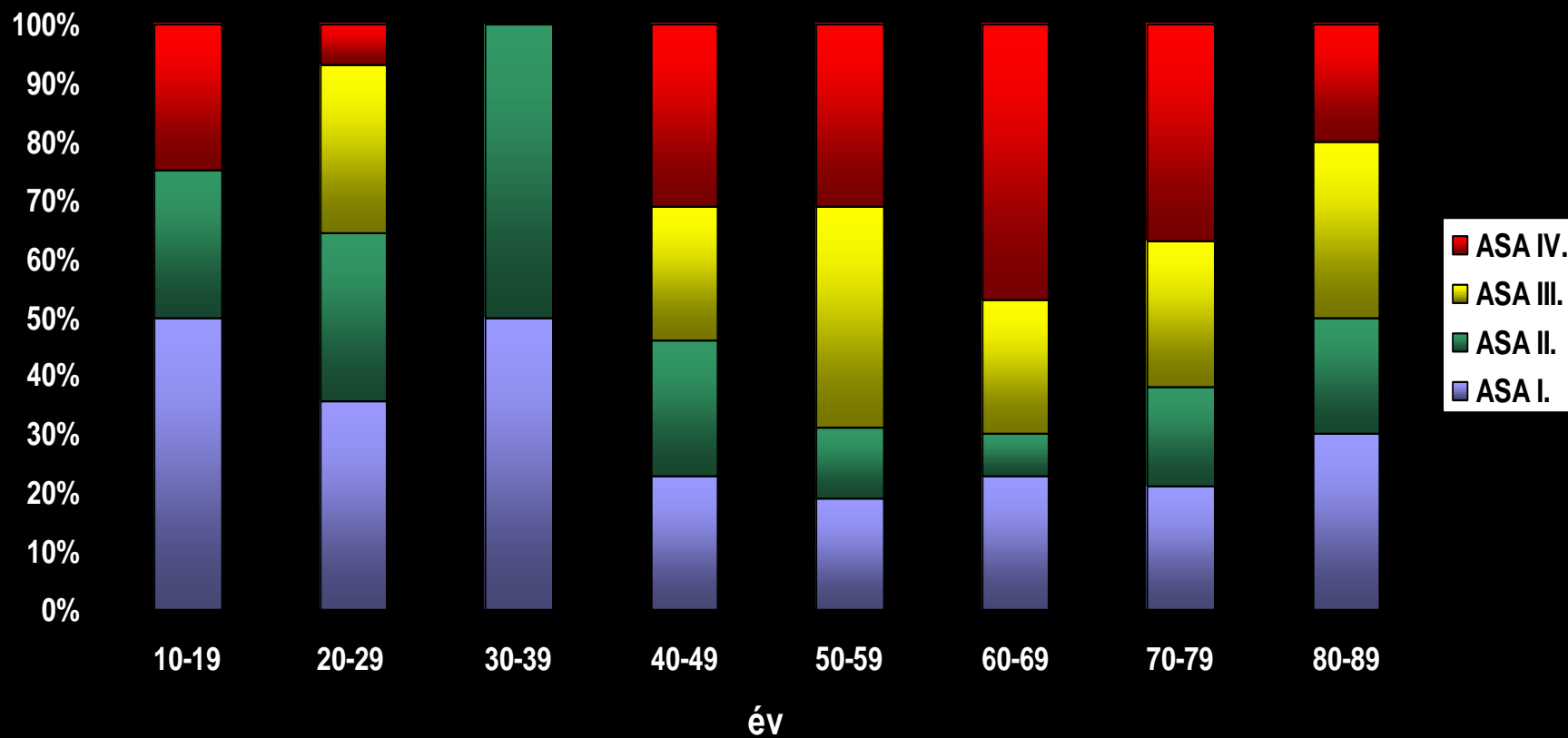
Kozák L., Ábrám E. és Kivovics P.:
Kérdőív használata rizikófaktorok kiszűrése céljából időskorú páciensek kezelése esetén
Fogorvosi Szemle **98.** 21-25. 2005.

ASA kritériumok alapján megállapított rizikócsoportok

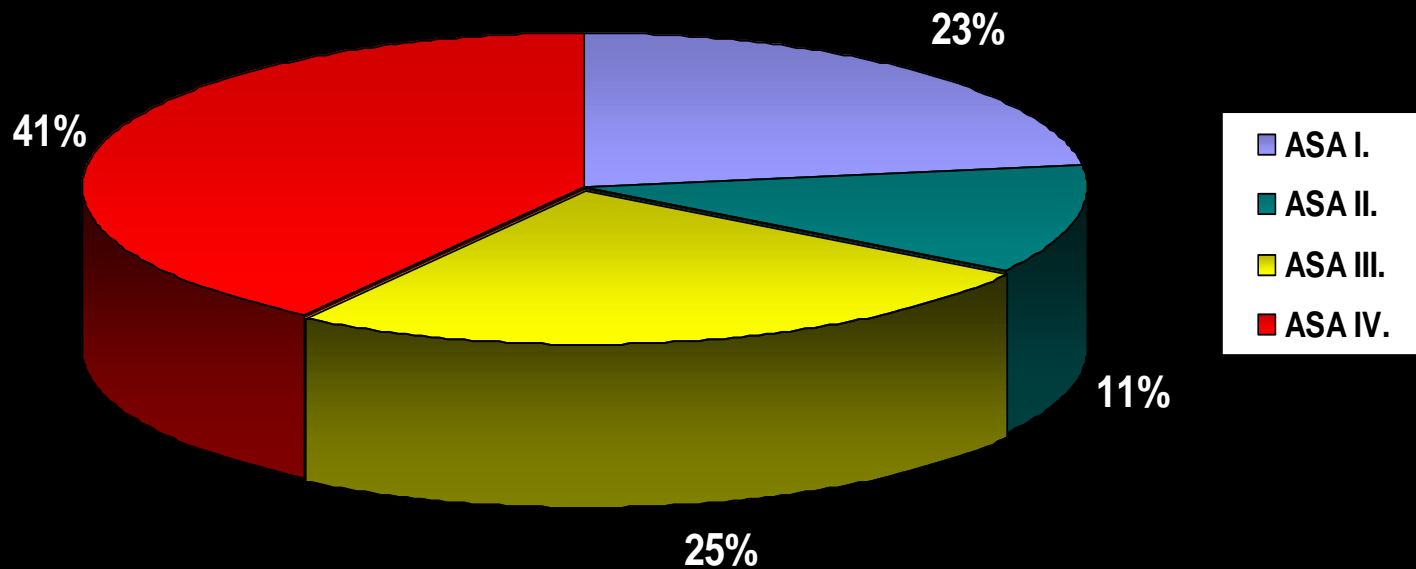
- I. Egészséges páciens
- II. Enyhe szisztémás megbetegedés
- III. Súlyosabb szisztémás
megbetegedés
- IV. Életveszélyes szisztémás
megbetegedés
- V. Terminális állapot

	IGEN	NEM		IGEN	NEM		IGEN	NEM
1. Megerőltetéskor érzett-e mellkasi fájdalmat (Angina Pectoris) ?	0	0	11. Van-e szénanáthája ?	0	0	22. Jelenleg résztesül-e gyógyszeres kezelésben ?	0	0
<u>Ha igen:</u> Csökkenteen kellett-e tevékenységét ?	0	0	Gyógyszerelés vagy bármely anyag használata után			<u>Ha igen:</u>		
Utóbbi időben fokozódtak-e panaszai ?	0	0	(jód, gumi, tapasz) volt-e allergiás reakciója ?			szívpanaszok miatt ?	0	0
Nyugalomban is van-e panaszja ?	0	0	<u>Ha igen:</u> allergiája ellen szed-e gyógyszert ?	0	0	alvadásgátlók ?	0	0
Bypass-műtét, angioplastica vagy laserterápia ellenére voltak-e angina pectoris-os tünetei ?	0	0	Helyi érzéstelenítés során kiújult-e az allergia ?	0	0	magas vérnyomás ?	0	0
2. Volt-e valaha szívrohama ?	0	0	Fogászati vizsgálat alatt kiújult-e az allergia ?	0	0	aspirin vagy egyéb fájdalomcsillapítók ?	0	0
<u>Ha igen:</u> Voltak-e szövődmények ?	0	0	Mire allergiás ?			diabetes miatt ?	0	0
Fennálnak-e panaszai ?	0	0	12. Van-e diabete (cukorbetegsége) ?	0	0	prednisonon, cortiscosteroid vagy egyéb immun-		
Az elmúlt hat hónap alatt volt-e szívrohama ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Gyakran van rosszul ?	0	0	szupresszív gyógyszerelés ?	0	0
3. Fennáll-e szívzörej vagy szívhangbillentyű zavar ?	0	0	Kezelik-e diabete (cukorbetegsége) és szív- vagy			carcinoma vagy vérképzőszervi betegség kezelésére ?	0	0
<u>Ha igen:</u> Van-e mesterséges csipőzülete vagy szívbillentyűje ?	0	0	szívritmerek miatt ?	0	0	penicillin vagy antibiotikumok ?	0	0
Az elmúlt hat hónapon belül volt-e érműtétje ?	0	0	13. Szenved-e pajzsmirigytúlműködésben ?			nyugtatók vagy altatók ?	0	0
Fogászati kezelés előtt antibiotikus profilaxisra szüksége van-e ?	0	0	(hyperthyreosis) ?	0	0	depresszió elleni, vagy kábító hatású szerek ?	0	0
Szívbillentyű zavarral kapcsolatban vannak-e panaszai ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Vannak tünetei ?	0	0	egyéb	0	0
4. Megerőltetés nélkül van-e szívdobogása ?	0	0	Szenved-e csökkent pajzsmirigyműködésben ?					
<u>Ha igen:</u> Szívdobogás alatt kell-e pihennie leülnie vagy lefeküdni ?	0	0	(hypothyreosis) ?	0	0			
Ilyenkor fulladozik, sápadt vagy szédül-e ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Vannak tünetei ?	0	0			
5. Szívelégtelenségben szenved-e ?	0	0	14. Szenved-e májbetegségben (hepatitis) ?	0	0			
<u>Ha igen:</u> Bokái megdagadnak-e napközben ?	0	0	<u>Ha igen:</u> hat hónapnál régebben ?	0	0			
Éjszaka többször, mint kétszer kell-e felkelnie vizeletürítésre ?	0	0	Szed-e gyógyszert vagy speciális diétán van ?	0	0			
Légzési nehézség miatt éjszaka több mint két párnára van-e szüksége ?	0	0	15. Szenved-e krónikus vesebetegségben, mely speciális diétát igényel ?	0	0			
Éjszakánként légszomja van-e ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Résztesül-e művese kezelésben ?	0	0			
6. Elájult-e fogászati vagy orvosi kezelés alatt ?	0	0	16. Krónikus emésztési panaszok miatt fogyott-e több mint öt kg-ot ?	0	0			
7. Magas vérnyomása van ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Hasmenése volt-e több mint hat hónapig és éjszaka is ?	0	0			
<u>Ha igen:</u> Az első szám 160 és 200 között van ?	0	0	17. Szenved-e vérzékenységben, mely tüneteket okoz (fáradékonyság, szédülés) ?	0	0			
A második 95 és 115 között ?	0	0	18. Szenved-e nyirokcsomóbetegségben vagy vérképzőszervi betegségben ?	0	0			
Az első 200 vagy magasabb ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Mi a betegsége ?					
A második 115 vagy magasabb ?	0	0	Vannak-e lázas állapotai ?	0	0			
8. Volt-e bénulásos agyvérzése beszédzavara	0	0	Résztesül-e kezelésben ?	0	0			
<u>Ha igen:</u> Voltak-e 24 óránál rövidebb ideig tartó tünetei ?	0	0	19. Hajlamos-e vérzésre ?	0	0			
Az elmúlt hat hónapban volt-e hűdése vagy agyvérzéses rohama ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Sérülés vagy műtét után egy óránál tovább vérzik-e ?	0	0			
9. Szed-e epilepszia elleni gyógyszert ?	0	0	Zúzódás, sérülés miatt szokott-e vérömleny kialakulni ?	0	0			
<u>Ha igen:</u> Gyakran változtatják-e gyógyszereit ?	0	0	20. Résztesült-e besugárzásban fejen vagy nyakon lévő daganat miatt ?	0	0			
Vannak-e továbbra is rohamai ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Ez kevesebb mint öt éven belül volt ?	0	0			
10. Van-e asthmája ?	0	0	21. Jelenleg van-e fertőző betegsége ?	0	0			
<u>Ha igen:</u> Jelenleg vannak-e panaszai ?	0	0	<u>Ha igen:</u> Milyen ?					
Vannak-e a tüdejével kapcsolatos tartós problémái ?	0	0						
<u>Ha igen:</u> Naponta egyszer vagy többször köhög fel ?	0	0						
Kb. húsz lépés után van-e légzési nehézsége ?	0	0						
Öltözködés közben van-e légszomja ?	0	0						

A vizsgált korcsoportokban az ASA eloszlásának összehasonlítása

A vizsgált időskorú személyek ASA rendszer szerinti eloszlása

A fogorvosi praxis számára módosított ASA rizikócsoportok

- I. A fogorvosi kezelés korlátozás nélkül végezhető
- II. A fogorvosi kezelés bizonyos mértékig korlátozott
 - csökkenteni kell a kezelés idejét
 - minimalizálni kell a stresszt
- III. A fogorvosi kezelés korlátozott
 - konzultálni kell a kezelőorvossal
 - kezelés előtt szigorú óvintézkedések szükségesek
- IV. Kizárólag sürgősségi ellátás lehetséges
- V. Esetleg palliatív kezelés lehetséges

Az első látogatás

- „Mi a panasz?”
- Anamnézis
 - Fogászati anamnézis
 - Általános anamnézis
- Betegvizsgálat
 - Általános betegvizsgálat
 - Maxillo-faciális vizsgálat
 - Extraorális vizsgálat
 - Intraorális vizsgálat
 - Stomato-onkológiai vizsgálat !!!!!!!!!!!!!!!
 - Kiegészítő vizsgálatok

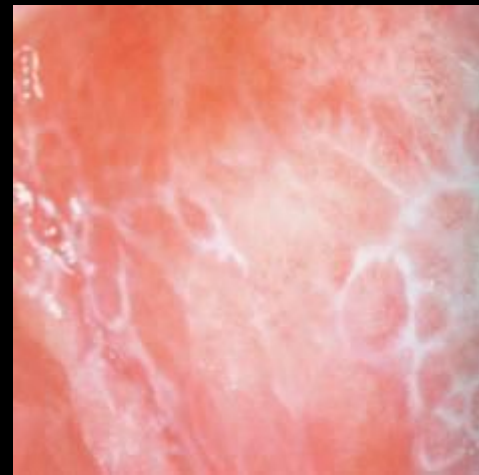
Extraorális vizsgálat

- Keratóma senile
- Lentigó maligna
- Keratoacanthoma

Intraorális vizsgálat

- Leukoplákia
- Lichen
- Erythroplakia

Az első látogatás

- „Mi a panasz?”
- Anamnézis
 - Fogászati anamnézis
 - Általános anamnézis
- Betegvizsgálat
 - Általános betegvizsgálat
 - Maxillo-faciális vizsgálat
 - Extraorális vizsgálat
 - Intraorális vizsgálat
 - Stomato-onkológiai vizsgálat !!!!!!!!!!!!!!!
 - Kiegészítő vizsgálatok
 - Diagnózis
 - Prognózis

A szájhygiéniás kezelés, gondozás sajátosságai

- Orális tisztaság iránti igény felébresztése
- Szájhygiéniás sarok kialakítása
- Ultrahangos fogsortisztító készülék
- Elektromos fogkefe
- Fogsortisztító fogkefe
- Immunszuppresszív állapotok fontossága

„Krónikus ágyon” fekvő beteg fogsora

Fogsortisztító doboz fogsortisztító fogkefével

Fogsortisztító fogkefék

A fogsortisztító kefe használata

Óvintézkedések

A fogsortisztító kefe használata homorú (konkáv) felszínen

Öblítés

A szájsebészeti kezelés, gondozás sajátosságai

- Csak kisebb dentoalveoláris beavatkozások jönnek szóba
- Beszállítás szájsebészeti osztályra
- Elhanyagolt esetek halmozódása
- Praemedikáció

A fogpótlástani kezelés, gondozás sajátosságai

- Leginkább tartós ágyhoz, illetve lakáshoz kötöttség esetén
- Eszköz- és anyagigényesség
- Egyszerű kezelési terv
- Szociális indok
- A beteggel való foglalkozás fontossága

A konzerváló fogászati kezelés, gondozás sajátosságai

- Átmeneti ágyhoz, lakáshoz kötöttség esetén az ideiglenes ellátást helyezzük előtérbe
- Tartós ágyhoz, lakáshoz kötöttség esetén a prevenciós ellátást helyezzük előtérbe

A gyermekfogászati-fogszabályozási kezelés, gondozás sajátosságai

- Hatékony prevenciós munka
- Egyszerű kezelések
- Fogszabályozás kizárólag átmeneti ágyhoz-, lakáshoz kötöttség esetén
- Kiemelt szájhigiénias kezelési protokoll

Az ágyhoz kötött betegek fogászati kezelésének színterei

- Lakás
- Idősek otthona
- „Krónikus ágy”
- Aktív ágy
- Szociális otthon
- Elme szociális otthon
- Rendelő
- Szájsebészeti fekvő osztály

Az ágyhoz, lakáshoz kötött betegek fogászati kezelésének, gondozásának résztvevői és tevékenységük

- Fogorvos
- Klinikai fogászati higiénikus
- Fogászati szakasszisztens
- Gondozó, ellátó orvos
- Gondozó, ellátó nővér
- Családtagok

Az ágyhoz, lakáshoz kötött betegek fogászati ellátásának szervezési struktúrája

- Speciális szerveződés
- Minden fogorvos tevékenységi körébe tartozik
- Decentrumok létrehozása

Műszerek

- Megtervezni
- Átgondolni
- Speciális műszerkészlet

Fogászati kezelés kórházi környezetben

Fogászati kezelés otthoni környezetben

